

Sygn. akt V CSK 56/18

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa U.S.-K.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej [...] we W.
o nakazanie złożenia oświadczenia woli,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 czerwca 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego we W.
z dnia 5 października 2017 r., sygn. akt I ACa [...] /17,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 października 2017 r. Sąd Apelacyjny we W. oddalił apelację pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej [...] we W. od wyroku Sądu Okręgowego we W. z dnia 3 marca 2017 r. nakazującego pozwanej złożenie oświadczenia woli w przedmiocie ustanowienia odrębnej własności i przeniesienia na powódkę U.S.-K. prawa własności lokalu użytkowego położonego na parterze budynku przy ul. [...] we W. o powierzchni 16 m², wraz ze związanym z tym lokalem udziałem 7/10000 w nieruchomości wspólnej, którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, który to grunt i posadowiony na nim budynek objęte są księgą wieczystą[...] , prowadzoną przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego dla [...] we W.

W motywach rozstrzygnięcia wskazał, że powódka poniosła łączne koszty na wybudowanie (adaptację) lokalu w zakresie przewyższającym w roku 1982 hipotetyczną wartość wkładu budowlanego związanego z tym lokalem. Nie podzielił zarzutu naruszenia art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. Prawo lokalowe (jedn. tekst: Dz. U. z 1987, Nr 30, poz. 165, dalej: „prawo lokalowe”) przez błędne przyjęcie, że raty kredytu inwestycyjnego stanowiące element kalkulacji czynszu najmu lokalu stanowią o spłacie części kosztów budowy lokalu w rozumieniu art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst Dz. U. z 2018, poz. 845, dalej: „u.s.m.”.), wskazując, że powódka uczestniczyła w spłacie kredytu inwestycyjnego zaciągniętego przez spółdzielnię na przeprowadzenie inwestycji. Uznając za niezasadny zarzut naruszenia art. 321 k.p.c., podniósł, że powódka dostatecznie wyraziła treść swojego żądania, a nie ma istotnych przeszkód by Sąd rozpoznający żądanie zgłoszone w trybie art. 49¹ u.s.m. mógł ustalić wszystkie niezbędne elementy do wyodrębnienia i przeniesienia własności lokalu.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwaną. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytanie czy w świetle art. 11 ust. 2 prawa lokalowego, najemca, który nie wnosił przy zawarciu umowy wkładu budowlanego, płacąc miesięczny czynsz, poniósł w tym zakresie koszty budowy. Podniosła, że istnieje również potrzeba wykładni art.

321 k.p.c., a w szczególności potrzeba zajęcia przez Sąd Najwyższy stanowiska w przedmiocie usprawiedliwionego zakresu modyfikacji przez sąd żądania pozwu i orzeczenia, co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem. W ocenie pozwanej skarga jest również oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd Apelacyjny rażąco naruszył art. 39 ust. 1 u.s.m., zaliczając na poczet kosztów budowy koszty adaptacji, jakie powódka poniosła już po wybudowaniu budynku i które w związku z tym nie miały żadnego znaczenia przy ustalaniu kosztów budowy poniesionych przez spółdzielnię. Nadto Sąd Apelacyjny skorygował błędy popełnione przez profesjonalnego pełnomocnika powódki, tj., określił nieruchomości wspólną i udział w niej, sprostował określenia tytułu do gruntu, skorygował numer księgi wieczystej i orzekł w zakresie żądania nie objętego pozwem i wnioskami składanymi w toku procesu. Zdaniem pozwanej nie do przyjęcia jest również przedstawienie takiego rozliczenia kosztów budowy, które na poczet poniesionych przez spółdzielnię kosztów zadania inwestycyjnego zalicza spłatę kredytu, który nigdy nie był pomiędzy stronami rozliczany stosownie do udziału lokalu użytkowego w nieruchomości finansowanej tym kredytem, z racji braku takich postanowień stron.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymagań.

Skarżąca powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego na tle art. 11 ust. 2 prawa lokalowego polemizuje z dokonaną przez Sąd Apelacyjny oceną faktyczną i prawną, zarzucając, że Sąd ten błędnie przyjął, że raty kredytu inwestycyjnego, stanowiące element kalkulacji czynszu najmu lokalu, stanowią o spłacie części kosztów budowy lokalu w rozumieniu art. 39 ust. 1 u.s.m. Przytoczona przez nią kwestia nie stanowi zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a więc problemów o charakterze prawnym powstałych na tle konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, których rozstrzygnięcie, niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ. i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/04, nie publ.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia również tych wymagań.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że związanie granicami żądania nie oznacza, że Sąd związany jest w sposób bezwzględny samym sformułowaniem zgłoszonego żądania. Jeżeli treść żądania sformułowana jest niewłaściwie, niewyraźnie lub nieprecyzyjnie Sąd może, a nawet ma obowiązek odpowiednio je zmodyfikować, jednak zgodnie z wolą powoda i w ramach podstawy faktycznej powództwa. Odmienne ujęcie tej kwestii byłoby przejawem niczym nieuzasadnionego formalizmu i prowadziłoby do wypaczenia zasady wyrażonej w art. 321 § 1 k.p.c. (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 1976 r., IV CR 525/76, nie publ., z dnia 24 maja 1995 r., I CRN 61/95, nie publ., z dnia 19 stycznia 2006 r., IV CK 376/05, M. Prawn. 2006, nr 4, poz. 170, i z dnia 28 czerwca 2017 r., IV CSK 115/07, nie publ.).

Podniesione przez skarżącą wątpliwości na tle art. 321 k.p.c. mają charakter pozorny, w odniesieniu do różnego rodzaju zgłaszanych żądań zakres dopuszczalnej ingerencji Sądu, nie naruszającej tego przepisu będzie bowiem zróżnicowany. Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że sąd orzekający w sprawie o stwierdzenie obowiązku strony do złożenia oznaczonego oświadczenia woli jest uprawniony do nadania mu treści wynikającej z łączącego strony stosunku prawnego w sytuacji, gdy żądanie powoda tej treści nie odpowiada. Natomiast sąd rozpoznający roszczenie w trybie art. 49¹ u.s.m. może ustalić wszystkie niezbędne elementy do wyodrębnienia i przeniesienia własności lokalu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 r., III CZP 77/10, OSNC 2011, nr 5, poz. 56 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 1999 r., III CKN 243/98, nie publ., i z dnia 20 maja 2009 r., I CSK 379/08, BSN 2009, nr 9, poz. 10). Nie ma zatem potrzeby ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Oparcie zaś wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego

wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia. (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by spełniona została, wyżej zdefiniowana, przesłanka oczywistej zasadności skargi.

Zarzuty dotyczące oczywistego naruszenia art. 321 k.p.c. oraz art. 11 ust. 2 prawa lokalowego pokrywają się z problematyką, w której skarżąca upatruje istotnego zagadnienia prawnego. Tymczasem, nie jest możliwe jednocześnie wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym, ich naruszenie jest oczywiste albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, nie publ. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, nie publ.).

Ponadto nadanie ujawnionej w treści pozwu woli powoda poprawnej juretycznie formy, bez wychodzenia poza ramy podstawy faktycznej powództwa, jak to miało miejsce w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego nie stanowi naruszenia art. 321 k.p.c. Skarżąca upatrując w naruszeniu art. 39 ust. 1 u.s.m. i art. 11 ust. 2 prawa lokalowego oczywistej zasadności skargi pomija, że były one już przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego w sprawie V CSK [...] /14, na skutek skargi kasacyjnej wniesionej przez powódkę (k. 458-465). Sąd Najwyższy przyjął, że poniesienie w pełni kosztów budowy w rozumieniu art. 39 ust. 1 u.s.m. ma miejsce zarówno wtedy, gdy najemca wybudował własnym staraniem lokal znajdujący się w zasobach spółdzielni mieszkaniowej, oddany mu następnie do korzystania na

podstawie umowy najmu, jak i wtedy, gdy zwrócił spółdzielni wyłożone przez nią koszty budowy takiego lokalu, obojętnie czy w formie spłacania kredytu będącego elementem czynszu najmu, czy w formie wpłaty gotówkowej. Nie znalazł również przeszkód do stosowania art. 39 ust. 1 u.s.m. w sytuacji, gdy lokal użytkowy wynajmowany przez powódkę powstał już po wybudowaniu budynku, którego inwestorem była pozwana na skutek zabudowania przez powódkę spełniającej funkcję komunikacyjną części budynku. Prezentując stanowisko odmienne skarżąca pomija, że art. 39 ust. 1 u.s.m. nie wymaga wniesienia wkładu budowlanego przez najemcę, lecz poniesienia kosztów budowy lokalu użytkowego. Zajęcie przez Sąd Apelacyjny stanowiska zgodnego z wykładnią prawa przyjętą przez Sąd Najwyższy w sporze stron, nie przekonuje o realizacji przesłanki oczywistej zasadności skargi.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

jw

ał